

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum peccatores sint ex charitae diligendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

QVAEST. XXV.

ARTIC. V. ET VI

& secundum hoc dicendum est, quod amicitia pro F
prius non haberet ad seipsum, sed aliquid maius ami-
citiae, quia amicitia unionem quandam importat. Di-
cit enim Dion. quod amor est virtus unitiva. Un-
iunctique autem ad seipsum est unitas, quae est potior
unione ad aliud. Unde sicut unitas est principium
unionis, ita amor, quo quis diligit seipsum, est for-
ma, & radix amicitiae. In hoc enim amicitiam habe-
mus ad alios, quod ad eos nos habemus, sicut ad
nos ipsos. Dicitur enim in 9.* Ethic. quod amicabilis
qua sunt ad alterum, veniunt ex his qua sunt ad
seipsum. Sicut etiam de principiis non habetur sci-
entia, sed aliquid maius scilicet intellectus. Alio modo
possimus loqui de charitate secundum propriam
rationem ipsius, prout scilicet est amicitia hominis
ad Deum principaliter, & ex consequenti ad ea qua
sunt Dei, inter quae etiā est ipse homo, qui charitatē
habet. Et sic inter cetera, quae ex charitate diligit quāsi
ad Deum pertinentia, etiā seipsum ex charitate diligit.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd Greg. loquitur
de charitate secundum communem amicitiae rationem.
Et secundum hoc etiam procedit secunda ratio.

AD TERTIUM dicendū, qd amates scipios vituperā-
tur, inquit amant se secundum naturā sensibilem,
cui obtemperant: quod non est vere amare seipsum
secundum naturam rationalem, ut libi velint ea bona,
qua pertinet ad perfectionem rationis. Et hoc modo
principie ad charitatem pertinent diligere seipsum.

¶ Super Questionis
vigesimiquinto Ar-
ticulum quintum.

ARTICULUS V.

Vtrum homo debeat corpus suum ex
charitate diligere.

princ.to.5.
3.di.28.art.
7.Et virtu. q.
2.art.7.cor.
ad 14. & 15.

I Nart. s. in respon-
sione ad tertium,
dubium adhuc post
responsionem restat
de charitate, qua di-
ligimus etiam corpus
proximi, quod non
potest nos redama-
re, quomodo ex cha-
ritate diligit.

¶ Ad hoc dicitur,
quod corpus proximi
diligitur ex chari-
tate, non ut amicus
diligitur, proprie lo-
quendo, sed ut pars
amici: & proprie-
suficit redamatio amici,
cuius est pars.
respectu autem pro-
prietatis corporis, neque
redamatio requiri-
tur. Et hoc figura-
re vultus author per
illam responsionem
docens.

¶ 3 Prat. Charitas, cum sit amici-
tia quædā, ad eos habetur, qui rea-
mare possunt: sed corpus nostrum non potest nos ex
charitate diligere. ergo non est ex charitate diligēdū.

SED CONTRA est, *quod August. in 1. de doct.
Christia ponit quatuor ex charitate diligenda, inter
qua vnū est corpus proprium.

RESPON. Dicendum, qd corpus nostrum secun-
dum duo potest considerari. Vno modo, secundū corruptionem culpe,
& penit. Natura autem corporis nostri non est a ma-
lo principio creata, vt Manichæi fabulantur, sed est
a Deo. Unde possumus eo vti ad seruitum Dei, secun-
dum illud R o. 6. Exhibete membra vestra arma
iustitiae Deo. Et ideo ex dilectione charitatis, qua di-
ligimus Deum, debemus etiam corpus nostrum di-
ligere: sed infestationem culpe, & corruptionem penit.

Lib. 9. Eth.
cap.8.

in corpore nostro diligere non debemus
ad eius remotionem anhelare desiderio.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd Apollonius
fugiebat corporis communem quāsum-
ris naturam, immo secundū illud 2.ad Cor. 5. Nolumus
sed supereructi: sed volebat carere infi-
cientia, quae remanet in corpore, & co-
ipsius, quae aggrauat animā, ne possit Deum
Vnde signanter dixit. De corpore mortali

AD SECUNDUM dicendū, qd corpus no-
strum non possit cognoscēd, & amar-
tī per opera, quae per corpus agimus, ad
Dei fruitionē possumus venire. Vnde
aīc redundat quædā beatitudine ad corporis
& incorruptionis vigor, vt Aug. dicit in
Diōs. Et ideo quia corpus aliquo modo
beatitudinis, potest dilectione charitatis.

AD TERTIUM dicendū, qd remansit
amicitia qd est ad alterum, non aut in amico
ad seipsum vel secundū animā, vel in con-
stitutio-

ARTICULUS VI.

Vtrum peccatores sint ex charita-
te diligendi.

AD SEXTVM sic procedit.
A Videtur, quod peccatores nō
sint ex charitate diligendi. Dicitur
enim in psal. 118. Iniquos odio
habui: sed David charitate per-
fcta hēbat ergo: ex charitate magis
sunt oīcēdi peccatores, qd diligēd.

¶ 2 Prat. Probatio dilectionis, ex-
hibito est operis, vt Gre. dicit
Hom. Pent. sed peccatoribus iūli
non exhibent opera dilectionis,
sed magi opera, quae videtur el-
se odij, secundū illud psal. 100.
In matutino interficēbā omnes
peccatores terre. Et dominus pra-
cepit, Exod. 22. Maleficos non patieris
peccatores non sunt ex charitate diligēd.

¶ 3 Prat. Ad amicitiam pertinet, ut amici-
tia voluntus: sed latē ex charitate con-
toribus mala, secundū illud psal. 100.
peccatores in infernum. ergo peccatores
ex charitate diligēd.

¶ 4 Prat. Proprium est amicorum de effe-
& idem velle: sed charitas nō facit ille
tores volunt, neq; facit gaudere de hoc
peccatores gaudent, sed magis facit contraria
peccatores non sunt ex charitate diligēd.

¶ 5 Prat. Proprium est amicorum finalis
ut dicitur in 8.* Ethic. sed cuī peccatores
nō volunt, in illud 2.ad Cor. 6. Existe de me-
mo, ergo peccatores non sunt ex charitate diligēd.

SED CONTRA est, quod *Augustinus
de doct. Christ. quod cū dicitur. Dilige-
tum, manifestum est omnem hominem
esse deputandum: sed peccatores non esse
homines, quia peccatum non tollit
peccatores sunt ex charitate diligēd.

RESPON. Dicendum, qd in peccatores
sunt considerari. In natura, & culpa. Scimus
quidem, quam a Deo habent, capaces ini-
nis, super cuius communicatione charitatis
vt supra * dicitur est, & ideo in natura

ex charitate diligendi, sed culpa eorum Deo contraria sunt, & ei beatitudinis impedimentum. Vnde secundum culpam, qua Deo aduersatur, sunt odiandi qui cumque peccatores, etiam pater, & mater, & propinqui, ut habeat Luc. 14. Debetemus enim in peccatori bus odire, quod peccatores sunt, & diligere, quod homines sunt beatitudinis capaces. Et hoc est eos vere ex charitate diligere propter Deum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod iniquos prophetas odio habuit, in quantum iniqui sunt, habens odio iniquitatem ipsorum, quod est ipsorum malum: & hoc est perfectum odium, de quo ipse dicit. Perfectio odio oderat illos. Eiusdem autem rationis est odio malum alicuius, & diligere bonum eius. Vnde etiam illud odium perfectum ad charitatem pertinet.

AD SECUNDUM dicendum, quod amicis peccantibus, sicut Philo dicit in 9.* Eth. non sunt subtrahenda amicitia beneficia, quoniam habeatur spes sanationis eorum, sed magis est, si auxilium dandum ad recuperationem virtutis, quam ad recuperationem pecuniae, si eam amissent, quanto virtus est magis amicitia affinis, quam pecuniae: sed quando in maximam malitiam incidunt, & insanabiles sunt, tunc non est eis amicitia familiaris exhibenda. Erunt ideo huiusmodi peccantes, de quibus magis praesumitur nocumentum aliorum, quam eorum emendatio, secundum legem diuinam, & humanam precipiuntur occidi. Et tamen hoc facit iudex non ex odio eorum, sed ex amore charitatis, quo bonum publicum preferat vita singularis persona. Et tamen mors per iudicem inflata peccatori prodest siue conuertatur ad culpae expiationem, siue etiam conuertatur ad culpae terminationem: quia per hoc tollitur ei potestas amplius peccandi.

AD TERTIUM dicendum, quod huiusmodi increpatio-nes, que in sacra scriptura inueniuntur, tripliciter possunt intelligi. Vno modo, per modum pronunciacionis, non per modum optionis, ut sit sensus Plal. 9. Conuertantur peccatores in infernum, id est, conuertantur. Alio modo, per modum optionis, utramen desiderium optantis non referatur ad peccatum hominum, sed ad iustitiam punientis, secundum illud Psal. 57. Letabitur iustus, cum viderit vindictam: quia ne ipse Deus puniens letatur in perditione impiorum, dicitur Sap. 1. sed in sua iustitia: quia iustus dominus, & iustitas dilexit. Tertio, ut desiderium referatur ad remotionem culpae, non ad ipsam peccati, ut scilicet peccata destruantur, & homines remaneant.

AD QUARTUM dicendum, quod ex charitate diligimus peccatores, non quidem ut velimus quae ipsi volunt, vel gaudeamus de his, de quibus ipsi gaudent: sed ut faciamus eos velle quod volumus, & gaudente de his, de quibus gaudemus. Vnde dicitur Hier. 15. Ipsi conuertentur ad te, & tu non conuerteris ad eos.

AD QUINTUM dicendum, quod coniuicere peccato-

ARTICVLVS VII.

*Super Questionis vii-
gesimiquinti Arti-
culum septimum.*

Vtrum peccatores diligent seipso.

AD SEPTIMVM sic proceditur.

Videtur quod peccatores seipso diligent. Illud enim quod est principium peccati, maximè in peccatoribus inuenitur: sed amor sui est principium peccati. Dicit enim August. 14. de ciuitate Dei, quod facit ciuitatem Babylonis, ergo peccatores maxime amant seipso.

¶ 2 Præt. Peccatum non tollit naturam:

sed hoc vniuersaliter conuenit ex sua natura, quod diligit seipsum. Unde est creature irrationalis natura liter appetunt proprium bonum, prout, conseruationem sui esse, & a huiusmodi ergo peccatores diligunt.

¶ 3 Præt. Omnibus est diligibile bonum, ut Dion dicit in 4.c. de

dino. sed multi peccatores reputant se bonos. ergo

multi peccatores seipso diligunt.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 10. Qui diligit iniquitatem, odit animam suam.

RESPON. Dicendum, quod amare seipsum uno modo commune est omnibus: alio modo proprium est bonorum: tertio modo proprium est malorum. Quod enim aliquis amet id quod seipsum est, astimat, hoc commune est omnibus. Homo autem dicitur esse aliquid dupliciter. Vno modo, secundum suam substantiam & naturam: & secundum hoc omnes astimant bonum commune esse id, quod sunt, scilicet ex anima & corpore compositos, & sic etiam omnes homines boni & mali diligunt seipso, in quantum diligunt suipolorum conseruationem. Alio modo, dicitur homo esse aliquid secundum principalitatem, sicut princeps ciuitatis dicitur esse ciuitas. Vnde quod principes faciunt, dicitur ciuitas facere. Sic autem non omnes astimant se esse id, quod sunt. Principale enim in homine est mens rationalis: secundarium autem est natura sensitiva, & corporalis, quorum primum Apostolus nominat interiorem hominem, secundum exteriorem, ut patet 2. ad Chorint. 5. Boni autem astimant principale in seipso rationalem naturam, siue interiorem hominem: vnde secundum hos astimant se esse id, quod sunt. Mali autem astimant principale in seipso naturam sensitivam, & corporalem, scilicet exteriorem hominem: vnde non recte cognoscentes seipso, non vere diligunt seipso, sed diligunt id, quod seipso esse reputant. Boni autem vere cognoscentes seipso, vere seipso diligunt. Et hoc probat Philo, in 9.* Eth. per quinque, quae sunt amicitiae propria. Vnusquisque enim amicus primo quidem vult suum amicum esse, & vivere: secundo vult ei bona: tertio operatur bona ad ipsu: quarto conuicit ei delectabiliter: quinto concordat cum ipso, quasi cum eodem delectatus, & contentatus. Et secundum hoc boni diligunt seipso, quantum ad interiorem hominem, quia est volunt ipsum seruari in sua integritate, & optat ei bona eius, quae sunt bona spiritualia, & etiam affectu opera intendunt, & delectabiliter ad cor proprium rediunt: quia ibi inueniunt bonas cogitationes in pfecti, & memoriam pfecti bonorum, & spem futurorum bonorum, ex quibz delectatio causatur. Sicut est in patitur in seipso voluntatis dissen-

*Cap. 4. pars 1.
ante me-
dium.*

duum.

lib. 14. c. vi.

art. 12 ad 6.

art. 12 ad 6.

pl. 10.

art. 12 ad 6.

art. 12 ad 6.